

ouders in beeld

Documentaire: ‘Lost Mother’

<http://www.hollanddoc.nl/kijk-luister/documentaire/l/lost-mother.html>

Duur: 55 minuten

Regie: Margit Balogh, Productie: 2ndFloorUp

Een basisvoorwaarde voor ontwikkeling is veiligheid: een algeheel gevoel van geborgenheid, een gevoel van rust en je vrij voelen om nieuwe ervaringen op te doen die leiden tot inzichten en nieuwe vaardigheden. Dit geldt voor kinderen in hun groei naar volwassenheid. Daarover is veel kennis en daarvoor is veel aandacht.

Voor de veiligheid die volwassenen nodig hebben als voorwaarde om te kunnen groeien in hun ouderschap is echter veel minder gedacht en geschreven. Van ouders wordt verondersteld dat zij ‘volwassen zijn’ en dat zij hun kinderen als vanzelf veiligheid kunnen bieden. Wanneer dit niet vanzelf gaat, of wanneer ouders hierin ernstig tekort schieten moeten ouders doorgaans al snel datgene ontberen wat zij nodig hebben om hierin te kunnen en durven groeien: veiligheid. In de eerste plaats al door de vermindering aan solidariteit van de gemeenschap om deze ouders heen.

In het bieden van veiligheid aan ouders die het gezonde contact met de ‘ouderlijke werkvloer’ kwijt zijn ligt een grote uitdaging aan de samenleving, liever nog een ‘opdracht’. Want hoe doe je dat dan? *Hoe* kun je ouders die niet in staat blijken te zijn de verantwoordelijkheid voor de opvoeding te kunnen dragen toch positief blijven bejegenen en hen helpen hun kracht te (her-) vinden? Hoe kun je ‘solidair’ blijven met ouders die dingen doen met hun kinderen waarvan je haren misschien wel overeind gaan staan?

Er bestaan veel documentaires met portretten van ouders die het niet klaarspelen hun kinderen veiligheid te bieden. Doorgaans ligt de focus van deze documentaires op het faalgedrag van deze ouders maar ongemerkt geven deze documentaires echter tegelijk een beeld van het gebrek aan solidariteit met deze ouders. Vaak wordt op wrange wijze zichtbaar hoe vaak ouders die in contact staan met de jeugdzorg zich onmachtig, angstig en onveilig voelen, en hoe dit bovendien leidt tot stress op de ‘ouderlijke werkvloer’ waardoor gedrag als boosheid en agressie, of desinteresse en apathie naar de kinderen niet afnemen maar eerder worden versterkt. Lastig genoeg roept dit gedrag vervolgens des te meer antipathie op waardoor de cirkel rond is. ‘Goede ouder’-ervaringen zijn ver te zoeken en het ouderschap raakt in een neerwaartse spiraal.

De documentaire *‘Lost Mother’* is hier een mooi voorbeeld van.

In deze documentaire wordt het portret geschetst van Nel; een alleenstaande moeder van negen kinderen van verschillende vaders in Rotterdam. De drie oudste jongens, beschadigd en getraumatiseerd, zitten in de jeugdgevangenis op grond van agressief en crimineel gedrag. De rest van de kinderen zijn onder toezicht gesteld.

Deze gegevens op zich maken het al lastig voor de kijker om deze moeder nog onbevangen tegemoet te treden en te zien als iemand die in staat is zich ‘verantwoordelijk’ te gedragen.

De vader van de oudste kinderen heeft zijn eigen kinderen jarenlang seksueel misbruikt en ernstig mishandeld. Moeder doet zelf aangifte en vraagt hulp bij Bureau Jeugdzorg in deze situatie.

Meer dan 25 instanties hebben zich de afgelopen jaren bemoeid met dit gezin, maar helaas vindt moeder de hulpverlening niet naast, maar tegenover zich. Aan moeder nu de taak haar kinderen een veilig thuis te geven.

We ontmoeten in Nel een krachtige moeder die vecht voor haar kinderen. We zien haar steeds bezig met haar huishouden dat geordend overkomt en met de kinderen met wie zij een warm contact lijkt te hebben en die zij regelmatig op een gezonde manier lijkt te begrenzen. Uit de visie die zij geeft op de gang van zaken en de vragen die zij zichzelf stelt kunnen we opmaken dat moeder scherp doorziet hoe beschadigend deze moeizame communicatie en strijd met de hulpverlening voor haar gezin is, en hoe tegenstrijdig de realiteit lijkt te zijn met de beweringen en gronden waarop Bureau Jeugdzorg handelt. Moeder blijkt goed in staat te zijn een ‘metapositie’ in te nemen en niet alleen voor zichzelf, maar ook voor haar kinderen te kunnen verwoorden waar de schoen wringt.

Dochter Destiny is uit huis geplaatst. Bureau Jeugdzorg vindt de situatie voor haar onveilig.

De directeur van de basisschool van de jongste kinderen neemt Nel als ouder uiterst serieus en herkent de zorgen van Bureau Jeugdzorg niet. Hij geeft aan dat het goed gaat met de kinderen en verklaart dat Nel een moeder is waar je prima mee kunt communiceren. Hij is verbaasd over het gegeven dat Bureau Jeugdzorg nooit contact heeft gezocht met school. Hij gaat mee naar een rechtszaak waar de Onder Toezichtstelling van de jongste twee kinderen wordt opgeheven maar tegelijkertijd wordt besloten dat Destiny niet naar huis mag. Voor moeder Nel een onbegrijpelijke situatie. Waarom is één van haar kinderen uit huis geplaatst maar mag zij wèl voor haar andere jonge kinderen zorgen? Dit is niet te verteren.

Moeder maakt zich grote zorgen om haar dochter. Zij mag haar eens in de twee weken een uurtje zien.

En dan spreekt moeder Nel uit dat zij haar dochter misschien maar helemaal niet moet bezoeken. Dit kan op de kijker koud en egocentrisch overkomen. Het zou zelfs een bevestiging kunnen oproepen van de allereerste twijfels over de mate waarin deze moeder werkelijk in staat is veiligheid te bieden. Laat moeder het er nu bij zitten? Vrij vanzelfsprekend identificeren wij ons met het kind perspectief: Hoe vreselijk moet het zijn als je uit huis wordt geplaatst en je moeder komt je niet meer bezoeken.

Maar lukt het ons en de hulpverlening ook te zien hoe moeder Nel het beste wil voor haar kind? Hoe zij vanuit haar besef van verantwoordelijk-zijn haar kind wil beschermen tegen het keer op keer afscheid moeten nemen van haar moeder, en het steeds opnieuw geconfronteerd worden met het onbegrijpelijke gegeven dat zij niet thuis mag wonen terwijl haar broertjes en zusjes dat wel mogen? Zij mist haar dochter en vraagt zich af hoe deze situatie voor Destiny moet zijn. *'...Dan ziet ze mij elke keer met de rest komen, de rest woont allemaal thuis en zij mag niet. Daar pas ik gewoon voor. Ik ga dat kind niet lopen kwellen, dan kan ik haar maar beter helemaal niet meer zien' (.....) Dan ga ik gewoon helemaal niet meer, helemaal geen contact meer. Niks. Om mijn eigen de hele tijd te blijven pijnigen, en dat kind te blijven pijnigen. Nee. Daar pas ik voor.'*

Wat een strijd en een liefdevolle overweging van deze moeder. Wat een bereidheid te verdragen haar eigen kind niet meer te zien vanuit de behoefte haar kind de pijn van het afscheid te besparen.

Deze moeder wil het beste voor haar kind.

Of dit verstandig is, en 'de beste keuze' doet nu even niet ter zake. Daarover heb ik geen mening. Belangrijk voor deze moeder is dat zij wordt gezien in haar ouderschap. Dat haar besef van verantwoordelijk-zijn wordt herkend en erkend, en dat zij voelt dat er mensen zijn die solidair zijn met haar en haar worstelingen. Die naast haar staan en zien dat zij zielsveel houdt van haar kinderen, en haar kinderen van haar, en dat haar hele leven in het teken staat van het een goede ouder willen zijn.

Tenslotte nog dit: In de aankondiging van de film staat:

'...De film schetst de wanhoop en het onvermogen van een moeder die niet goed om kan gaan met een situatie als deze....'

In deze zin zit (waarschijnlijk onbedoeld) een dubbele boodschap verscholen: *'...het onvermogen van een moeder die niet goed om kan gaan met een situatie als deze....'* Betekent dit dat 'gezonde' of 'normale' moeders daar doorgaans wel goed mee om zouden kunnen gaan? Dus dat deze moeder 'faalt' omdat haar dat niet lukt? Omdat zij zich soms woedend uit wanneer zij zich door de hulpverlening niet gehoord voelt?

Is dit de bril waardoor wij als samenleving naar moeders als Nel kijken?

Een Onder Toezichtstelling of uit-huis plaatsing van je kind moet één van de meest stressvolle factoren voor ouders zijn die zeer zwaar drukken op de werkvloer. Ik zou niet graag in de schoenen staan van deze moeder. Grote bewondering heb ik dan ook voor de manier waarop deze moeder zich staande weet te houden in deze, voor haar ouderschap en haar opvoederschap, zeer onveilige situatie.